

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๖๗

เรื่องพิจารณาที่ ๒๓/๒๕๖๗

วันที่ ๒๒ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๗

ระหว่าง ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ร้องส่งคำโต้แย้งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒
วรรคหนึ่ง กรณีนายอริวัชร เนตรสว่าง เป็นโจทก์ฟ้องนางพางจุฬาลักษณ์ โพธิ์พุ่ม ที่ ๑ นายพงษ์ชยุตม์
โพธิ์พุ่ม ที่ ๒ และนางฉวีวรรณ วินทะไชย ที่ ๓ เป็นจำเลย ต่อผู้ร้อง ในคดีหมายเลขดำที่ ผบ ๓๙๐๕/๒๕๖๑
เนื่องจากจำเลยที่ ๑ ผิดสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ต้องร่วมรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกัน
ต่อมาโจทก์และจำเลยทั้งสามได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ ฉบับลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑
ตกลงให้จำเลยทั้งสามร่วมกันหรือแทนกันชำระหนี้แก่โจทก์ ๑๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ
๗.๕ ต่อปี นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจำเลยทั้งสามจะชำระเสร็จ พร้อมค่าฤชาธรรมเนียม หากจำเลยทั้งสาม
ผิดนัดยินยอมให้โจทก์บังคับคดีในส่วนที่ค้างชำระได้ทันที ผู้ร้องจึงพิพากษาตามยอม คดีเป็นอันเสร็จ
เด็ดขาด ตามคดีหมายเลขแดงที่ ผบ ๙๓๒๐/๒๕๖๑ แต่จำเลยทั้งสามไม่ชำระเงินแก่โจทก์ โจทก์ยื่นคำร้อง
ขอยึดที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลยที่ ๓ โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดที่ดิน โฉนดเลขที่ ๙๑๓๕๘
และโฉนดเลขที่ ๑๖๔๓๙ ตำบลโนนรัง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีชื่อจำเลยที่ ๓ เป็นผู้ถือ
กรรมสิทธิ์ มีการกำหนดวันขายทอดตลาดรวม ๖ นัด โดยสำนักงานบังคับคดีจังหวัดร้อยเอ็ด งดการขาย
ทอดตลาดตั้งแต่นัดแรกจนถึงวันที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน ระหว่างนั้นผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินอ้างว่า ได้ครอบครองที่ดินทั้งสองแปลงไว้โดยสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของเป็นเวลากว่า ๓๐ ปี จึงได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ จำเลยที่ ๓ ไม่ใช่เจ้าของที่ดินทั้งสองแปลงที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้ เหตุที่ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเนื่องจากจำเลยที่ ๓ ปิดบังข้อเท็จจริงที่ดินทั้งสองแปลงถูกบังคับคดีทำให้ผู้ร้องไม่ทราบ ผู้ร้องจึงไม่สามารถยื่นคำร้องต่อศาลภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ผู้ร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เนื่องจากในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินบุคคลภายนอกจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการยึดทรัพย์สินนั้น หรือในกรณีมีพฤติการณ์พิเศษ จะต้องยื่นคำร้องขอไม่ช้ากว่าเจ็ดวันก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดไว้เพื่อการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นครั้งแรก หรือกรณีมีเหตุสุดวิสัย จะต้องยื่นคำร้องขอเสียก่อนขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินนั้น การพิจารณาว่ามีพฤติการณ์พิเศษหรือเหตุสุดวิสัยหรือไม่ เป็นดุลพินิจที่ศาลจะพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป และยังไม่มีแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาตีความเรื่องดังกล่าว พฤติการณ์พิเศษและเหตุสุดวิสัยจึงเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลภายนอกและเพิ่มภาระในการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน หากศาลเห็นว่าไม่มีพฤติการณ์พิเศษหรือไม่มีเหตุสุดวิสัย ศาลก็ต้องยกคำร้องและดำเนินการบังคับคดีต่อไป ทำให้ผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รับความเสียหายจากการบังคับคดีนั้น ผู้ร้องจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย ส่วนมาตรา ๓๒๓ วรรคสี่ ที่บัญญัติให้สิทธิโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลภายนอกผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินวางเงินหรือหาประกันต่อศาลในกรณีที่คำร้องนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี มีผลบังคับเป็นการเพิ่มภาระให้กับผู้ร้องซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเกินสมควรในการหาเงินหรือหลักประกันมาวางศาล หากผู้ร้องไม่สามารถที่จะนำเงินหรือหลักประกันมาวางศาลได้ ศาลจะมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และคำสั่งของศาลเป็นที่สุด นอกจากนั้น มาตรา ๓๒๓ วรรคห้า ที่บัญญัติให้โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการยื่นคำร้องขอดังกล่าวเห็นว่าคำร้องขอไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี อาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้ จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิโจทก์หรือเจ้าหนี้เกินสมควร ไม่ได้สัดส่วนต่อการบังคับใช้กฎหมาย ขัดต่อหลักนิติธรรม มีสภาพใช้บังคับที่คุ้มครองเจ้าหนี้มากกว่าบุคคลภายนอกทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในกฎหมาย เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ จึงชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗

ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคสองและวรรคสาม ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ เพราะตามหนังสือ

ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องและเอกสารประกอบ ผู้ร้องไม่ได้แสดงเหตุผลว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวอย่างไร

พิจารณาแล้ว เห็นว่า เหตุที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๕ บุคคลใดกล่าวอ้างว่าจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ใช่เจ้าของทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้ หรือตนเป็นเจ้าของรวมซึ่งมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองในทรัพย์สินนั้นซึ่งเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ได้แบ่งการครอบครองเป็นส่วนสัดส่วน หรือตนเป็นเจ้าของรวมในทรัพย์สินนั้นซึ่งเป็นสังหาริมทรัพย์ที่เป็นทรัพย์แบ่งได้ หรือตนเป็นผู้อยู่ในฐานะอันจะให้จดทะเบียนสิทธิของตนในทรัพย์สินนั้นได้อยู่ก่อน บุคคลนั้นอาจร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนหรือเฉพาะส่วนของตน แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีการยึดทรัพย์สินนั้น แต่ถ้าไม่สามารถยื่นคำร้องขอภายในระยะเวลาดังกล่าว บุคคลนั้นจะยื่นคำร้องขอเมื่อพ้นระยะเวลาเช่นว่านั้นได้ก็ต่อเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษและได้ยื่นคำร้องขอไม่ช้ากว่าเจ็ดวันก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดไว้เพื่อการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินนั้นเป็นครั้งแรก เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัย บุคคลนั้นจะยื่นคำร้องขอในภายหลังก็ได้ แต่จะต้องยื่นเสียก่อนขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินนั้น” วรรคสี่ บัญญัติว่า “โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องว่าคำร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี เมื่อปรากฏพยานหลักฐานเบื้องต้นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กล่าวอ้างวางเงินหรือหาประกันต่อศาลตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร เพื่อเป็นประกันการชำระค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับจากการยื่นคำร้องขอนั้น ถ้าผู้กล่าวอ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ส่วนเงินหรือประกันที่วางไว้ต่อศาลดังกล่าว เมื่อศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต่อไป จะสั่งคืนหรือยกเลิกประกันนั้นก็ได้ คำสั่งของศาลตามวรรคนี้ให้เป็นที่สุด” และวรรคห้า บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอที่ยื่นไว้ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการยื่นคำร้องขอดังกล่าวเห็นว่าคำร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้กล่าวอ้างชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แยกการพิจารณาเป็นสำนวนต่างหากจากคดีเดิม และเมื่อศาลได้สอบสวนแล้วเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้กล่าวอ้างชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจร้องขอให้ศาลบังคับคดีแก่บุคคลนั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา” นั้น เนื่องจากบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ใช้บังคับอยู่เดิมบางส่วนไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้การบังคับคดีเป็นไปโดยล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการให้ความยุติธรรม

แก่ประชาชนผู้มีคดี โดยเปิดโอกาสให้มีการประวิงคดี จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังที่ปรากฏเหตุผลในการประกาศใช้บทบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมาตรา ๓๒๓ นี้เป็นบทบัญญัติใน ภาค ๔ วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ลักษณะ ๒ การบังคับคดี ตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หมวด ๒ การบังคับคดีในกรณีที่เป็นหนี้เงิน ส่วนที่ ๖ สิทธิของบุคคลภายนอก และผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดี โดยเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง กับการบังคับคดีไว้ด้วยการกำหนดตัวบุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการใช้สิทธิ ยื่นคำร้องทั้งในกรณีปกติ กรณีมีพฤติการณ์พิเศษ หรือกรณีมีเหตุสุดวิสัย การกำหนดระยะเวลาในการ ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินดังกล่าวเป็นการกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็นในแต่ละกรณีให้เหมาะสม เกิดความเชื่อมั่นแก่เจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียเพื่อให้การขายทอดตลาดทรัพย์สินเกิดขึ้นในระยะเวลาที่ มีมาตรฐาน เช่น การกำหนดระยะเวลาให้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินก่อนที่จะมีการขายทอดตลาด เพื่อเปิดโอกาสให้ศาลได้มีเวลาไต่สวนคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน หากศาลเห็นควรสั่งให้ผู้ร้องวางประกัน ผู้ร้องย่อมมีเวลาหาเงินหรือหลักทรัพย์สินมาวางประกันได้ การกำหนดระยะเวลาไว้น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวัน ขายทอดตลาด เนื่องจากหากกำหนดระยะเวลานานเกินควรจะทำให้กระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปได้โดยล่าช้า และเป็นการรอนสิทธิของเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงซึ่งเป็นผู้สุจริต การพิจารณาว่าข้ออ้างตามคำร้อง มีพฤติการณ์พิเศษหรือเหตุสุดวิสัยหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นรายกรณี ซึ่งศาลเป็นผู้ใช้ ดุลพินิจเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย โดยเพื่อไม่ให้นำบทบัญญัติเรื่องการขอขยายหรือยื่น ระยะเวลาตามมาตรา ๒๓ มาใช้ แต่ศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจตามลำพังได้ ส่วนบทบัญญัติมาตรา ๓๒๓ วรรคสี่ ที่บัญญัติให้สิทธิโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องวางเงินหรือหาประกัน ต่อศาลในกรณีที่คำร้องนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดีนั้น เมื่อมีการร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สิน ศาลจะพิจารณาคำร้องเหมือนอย่างคดีธรรมดา โดยเปิดโอกาสให้โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้อง ขอให้ชดใช้ค่าเสียหายสำหรับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากการยื่นคำร้องดังกล่าว ซึ่งเป็นมาตรการ ในการกลั่นกรองคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยื่นเข้ามาในชั้นบังคับคดีเพื่อให้การดำเนินกระบวนการ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม และไม่เปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกใช้บทบัญญัติดังกล่าว เพื่อประวิงการบังคับคดีให้ล่าช้า หากความปรากฏแก่ศาลว่าคำร้องนั้นไม่มีมูลหรือเป็นการประวิง การบังคับคดี ศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องวางเงินหรือหลักประกัน ถ้าผู้ร้องไม่ปฏิบัติตาม ศาลอาจมีคำสั่ง จำหน่ายคดีออกจากสารบบความและคำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุดนั้น เนื่องจากหากปล่อยให้มีการอุทธรณ์ หรือฎีกาคำสั่งต่อไป กระบวนการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งจะยืดเยื้อออกไป ทำให้เจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาไม่สามารถบังคับคดีได้ อันไม่เป็นธรรมต่อคู่ความทุกฝ่าย แต่เมื่อศาลไต่สวนแล้วมีมูลก็ไม่มี ความจำเป็นต้องวางหลักประกัน ก็สั่งคืนหลักประกันได้ ไม่ทำให้ผู้ร้องเสียหายแต่อย่างใด ส่วนบทบัญญัติ มาตรา ๓๒๓ วรรคห้า เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องการเรียกค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้

ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายโดยไม่ต้องฟ้องร้องเป็นคดีใหม่ ทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดีโดยไม่เปิดโอกาสให้มีการประวิงคดี ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า จึงไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ระบุเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เสมอกันในกฎหมายได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลและฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

จึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๒๓ วรรคหนึ่ง วรรคสี่ และวรรคห้า ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งและวรรคสาม

(นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ